

JOHDANTO

Ihmiset kuuntelevat nykyään herkästi omia tuntojaan ja haluavat puhua sisäisen maailmansa kokemuksista. Jopa suomalainen mies on oppinut puhumaan tunteistaan ja itkeä tirauttaa televisiossa! Olemme myös todella herkkiä reagoimaan erilaisiin ihmisten välisiin fiiliksiin ja energioihin. Vaikka puhe tällaisista ilmiöistä on sekavaa ja epätieteelliseltä kuulostavaa, herkät vuorovaikutuskokemukset ovat nyt läsnä monessa paikassa. Ennen tämä oli arkea terapeuttien, pappien ja hoitohenkilökunnan vastaanotolla, mutta nyt myös työpaikoilla, vapaa-ajalla, kotona ja mitä erilaisimmilla yhteistyökursseilla.

Lähes kaikissa organisaatioissa painotetaan kommunikaation merkitystä, ei vain asiakaspalvelussa vaan koko toimintaketjussa. Opettaminen kouluissa ei ole enää pitkään aikaan ollut tietojen jakamista vaan opettajan ja opiskelijan yhteinen kokemuksellinen tietämisen ja oppimisen matka. Jokaisessa nykyaikaisessa parisuhteessa halutaan aidosti kohdata oma rakas, ottaa hänen näkemyksiään huomioon ja ymmärtää häntä ihmisenä. Kaikkialla on avautunut ihmisten välinen sosiaalinen kenttä.

Läsnäoleva kohtaaminen

Läsnäoleva kohtaaminen onkin nykyään yksi keskeisiä elämänvoimaa antavia asioita.

Tässä kirjassa otetaan henkilökohtaiset kokemukset tosissaan, myös vuorovaikutukseen liittyvät ihmeelliset ja selittämättömät elämykset. Ihmisillä näyttää olevan tuntemuksia ja intuitioita siitä, että kohtaamiseen liittyy paljon sanatonta viestintää. Arkikielessä on monta kiinnostavaa sanontaa, jotka viittaavat ihmisten väliseen herkkään ja joskus jopa mystiseen kokemuksellisuuteen.

”Olemme samalla/eri aaltopituudella.”

”Meillä synkkaa tosi hyvin.”

”Kuulet, mutta et kuuntele.”

”Välillämme on ihmeellinen, mystinen side.”

”Olemme sielunveljiä/ -sisaria.”

”Oli kohtaloa, että tavattiin.”

”Aistin hänestä kaikenlaista, jota on vaikea sanoin kuvata.”

”Olemme kasvaneet erillemme.”

”Välillämme ei ole/on kemiaa.”

”En kokenut mitään sähköä välillämme.”

”Työpaikan henkilökemiat ovat sekaisin.”

”Tunteet tarttuvat.”

”Välillämme on jotain outoa.”

Vuorovaikutuksen tärkeys

On aivan loistavan ihanaa, kun kohtaan mukavan ihmisen ja vuorovaikutuksemme toimii. Puhumme molempia kiinnostavista asioista, nauramme yhdessä ja fiilis välillämme on jouheva, lämmin ja valoisa. Saamme uusia oivalluksia keskustelun alla olevasta aiheesta. Innostumme elämästä ja toisistamme ja koemme, että olemme todella Kohdanneet, isolla K:lla. Tapaamisajan umpeutuessa toivomme molemmat, että voisimme pikimmiten tavata uudelleen.

Kohtaaminen, vuorovaikutus ja ihmisten välinen kommunikaatio on parhaimmillaan ihanaa, innostavaa, mahtavaa, kehittävää, suorastaan nuorentavaa ja saa elämän tuntumaan todella elämisen arvoiselta. Vuorovaikutus voi myös olla terapeuttista ja jopa parantavaa.

Tunnetulta englantilaiselta psykiatrilta ja psykoterapian kehittäjältä R. D. Laingilta kysyttiin kerran, miksei hän työssään käytä psyykentlääkkeitä, jotka vaikuttavat potilaisiin nopeasti ja tehokkaasti. Hän vastasi: "Mikään ei vaikuta kemiaamme niin nopeasti kuin toinen ihminen." ¹

Pahimmillaan kohtaaminen on raastavaa, haavoittavaa, puuduttavaa, väsyttävää ja suorastaan vanhentavaa. Tuntuu kun elämänvoima ja elämänhalu vähenisivät. Ongelmat vain pahenevat keskustelussa. Kohtaaminen on riitaista ja tuhoavaa. Sielu on haavoilla.

Huomion kiinnittäminen vuorovaikutuksen laatuun ja ihmisten välisen tasa-arvoisen yhteistyön kehittäminen ovat sängen uusi asia. Ihmiset ovat tietysti aina viestittäneet ja olleet vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Kuitenkin vasta 1800-luvun loppupuolella alettiin tutkia vuorovaikutustapahtumaa tarkoin ja miettiä sen merkitystä. Sigmund Freud ja hänen oppilaansa kehittivät psykoanalyttista psykoterapiaa, jossa huomioidaan, mitä vanhempien ja lasten välillä tapahtuu. Nyt tiedostettiin, miten varhainen vuorovaikutus – sekä sanallinen että sanaton – vaikuttaa syvästi ihmisen persoonallisuuden rakentumiseen.

1900-luvun alussa siirryttiin yhteiskunta-ajattelussa uuteen aikaan, kun länsimaihin juurtui ajatus sukupuolten välisestä tasa-arvoisesta kommunikaatiosta. Voidaan sanoa, että tästä alkoi aivan uusi luku ihmiskunnan historiassa. Kuitenkin vasta viime vuosisadan lopulla, varsinkin vallankumouksellisen 1960-luvun lopun jälkeen, alettiin laajalla rintamalla kouluttaa ja kehittää vuorovaikutusta työpaikoilla, organisaatioissa ja erityisesti parisuhteessa.

Nykyinen tilanne, jossa kaikilla elämäniloilla pyydetään keskustelemaan, ilmaisemaan tunteita ja kohtaamaan aidosti, on ihmiskunnan historian perspektiivistä todella uusi trendi. Professori Lauri Rauhala, psykologian opettajani Helsingin yliopistossa, sanoikin usein, että vuorovaikutuksen huomioiminen ja kehittäminen on yhtä merkittävä innovaatio kuin puhelin, lentokone, voimalat tai jokin muu tekninen edistysaskel.

Koska ihmisten välinen tasa-arvoinen ja keskusteleva vuorovaikutus on niin uusi asia, meillä ei ole kovin paljon tietoa tästä toiminnasta. Harvat ihmiset ovat saaneet rakentavasta vuorovaikutuksesta hyvää oppia vaikkapa vanhemmiltaan tai koulussa. Meillä on myös hyvin vähän sarjakuva- tai elokuvasankareita, jotka olisivat vuorovaikutuksen mestareita. Sen sijaan meillä on paljon esikuvia sotaisasta ja toisesta ihmisestä

Läsnäoleva kohtaaminen

jan sisältöjä voi tietysti soveltaa muussakin työssä, ja jokainen voi tehdä vuorovaikutusharjoituksia myös kehittyäkseen ihmisenä.

Tässä kirjassa luon uuden kokonaiskuvan ihmisten välisestä vuorovaikutuskentästä. Kuvaan, miten kohtaaminen tapahtuu monella tasolla: sekä verbaalisella että sanattoman viestinnän tasoilla. Ohitan melko pienellä maininnalla fyysisen viestinnän, kuten eleet, ilmeet ja katseet, sekä puheviestinnän, kuten sanat, termien käytön ja murteet, sillä niistä on saatavilla paljon kirjallisuutta. Keskityn nimenomaan vähemmän tunnettujen, hyvin herkkien signaalien tutkimiseen. Esitän myös, miten tällaisesta niin sanotusta sosiaalisen kentän analyysistä on paljon käytännön hyötyä kaikissa ihmissuhteissa.

Seuraavassa luvussa esittelen kiinnostavan kokonaiskuvan vuorovaikutuksen eri tasoista. Kaikissa näissä voi olla läsnä. Se vaatii toki, että osaa havainnoida, mitä ihmisten välillä tapahtuu, ja ymmärtää, miten toimitaan eri vuorovaikutuskentissä.

Sosiaalinen kenttä vuorovaikutuksen tilana

Mitä oikeastaan tapahtuu, kun kaksi tai useampi ihminen kohtaa?

Tarkastelemme nyt ihmissuhteiden kenttää fenomenologisesti ihmisten kokemuksia kunnioittaen. Tämä tarkoittaa, että yritämme parhaamme mukaan kuvata ilmiöitä, joita voidaan kokea ihmisten välillä. Teemme kartan sosiaalisen kentän kokonaisuudesta ja siinä esiintyvistä erilaisista kokemuksellisista ilmiöistä. Kartta piirretään, kuten kaikki kartat, ihmisten raportoimien havaintojen perusteella. Mitään kokemuksia ei karttaa piirrettäessä tulisi väheksyä eikä toisaalta pitää muita kokemuksia parempina.

Sosiaalisen kentän idea perustuu siihen kokemukseen, että ihmisten väliin muodostuu tietty tila, joka on näkymätön silmille muttei muille aistimuksille, kuten tunteille ja intuitiolle. Esimerkiksi tiiviissä keskustelussa tai väittelyssä tuntuu, että muu maailma katoaa ja on vain yhteinen keskustelun tila. Tässä tilassa vaikuttaa erilaisia ilmiöitä, jotka aluksi voivat tuntua kaottisilta ja epämääräisiltä mutta joita voidaan ymmärtää paremmin, kun ne ryhmitetään niiden yhteisten kokemuslaatuja mukaan.

Sosiaalinen kenttä voidaan todella aistia aitona mutta näkymättömänä psyykkisenä tilana ihmisten välillä, kuten seuraava esimerkki osoittaa.

Läsnäoleva kohtaaminen

Pieneen kouluun tuli kaksi uutta opettajaa, jotka olivat ennestään tuntemattomia toisilleen. Heidän persoonallisuutensa ja tapansa toimia lasten kanssa olivat hyvin erilaisia. Tämän he molemmat aistivat nopeasti ja he päättivät, että aina kun arvostelee tai syytteele toista omissa ajatuksissaan, se otetaan heti puheeksi. Näin he myös tekivät. Kun he tulivat toisiaan käytävillä vastaan ja kokivat, että nyt heidän välilleen muodostuu jotain epämääräisen negatiivista, siitä puhuttiin niin nopeasti kuin mahdollista. Tämän yhteisen tilan siivoamisen ansiosta yhteistyö sujui erilaisuudesta huolimatta hyvin kaikki kolme vuotta, jotka he viettivät päivittäin koulussa yhdessä.

Kyse on nimenomaan sanattomista viesteistä. Kun niitä kuvataan sanoilla, täytyy muistaa, että sanat viittaavat sanattomiin mutta todellisiin eläviin kokemuksiin. Sanoihin ja termeihin ei siksi tule takertua liikaa vaan on yrittävä eläytyä niihin elämyksellisiin maailmoihin, joihin ne viittaavat.

Sosiaalinen kenttä on sanallisten ja sanattomien viestien muodostama psyykinen eli kokemuksellinen tila kahden tai useamman ihmisen välillä. Sosiaalinen kenttä voidaan ymmärtää havainnollisena ja teoreettisena käsitteenä, jonka avulla saadaan monet raportoidut kokemukset yhden pääkäsitteen alle. Se on kuin kartta ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta, jonka avulla voidaan hienosti kuvata mitä erilaisimpia ihmisten välisiä ilmiöitä. Toisaalta se on myös arjessa koettavissa oleva tosiasia. Tämä on tuttua ainakin näyttelijöille.

Näyttelijä joutuu ammatissaan perehtymään niin sanallisen kuin sanattoman viestinnän saloihin syvästi. Lavan ja katsomon välinen vuorovaikutus voi parhaimmillaan olla niin tiivis, että esitys jopa hengittää näyttelijöiden ja yleisön yhteistä sykettä.

Satu Silvo muistelee 1990-luvun alkupuolella Helsingin kaupunginteatterissa tehtyä Macbeth-näytelmää. Satu tulee näyttämölle hulluuden partaalla olevana Lady Macbethina tämän keskenmenon jälkeen. Koko kohtauksen ajan hän tuntee, kuinka yksi katsoja keskeltä suurta katsomoa suorastaan kurottaa häntä kohti niin voimakkaasti, että hän tietää tämän hengittävän hänen kanssaan yhdessä Lady Macbethin surun ja hulluuden koko kirjoa. Esityksen jälkeen hän tapaa tämän katsojan, jonka hänen saattojen muiden joukosta tunnisti ja aisti. Tämä kertoo vierailleensa edellisenä päivänä mielisairaalassa ja tavanneensa siellä synnytypsykoosista kärsivän naisen.

”Tapaus on jäänyt mieleen, koska siinä side syntyi minun ja yhden ainoan katsojan välille. Se on harvinaista, koska näyttelijä harvoin pystyy rekisteröimään yksittäisiä ihmisiä katsomosta. Varsin usein vastaavan kuitenkin kokee isomman katsojajoukon suhteen. Sellaisesta näyttelijä saa hirveästi lisää voimaa, koska silloin esitys hengittää yhteistä sykettä”, Satu Silvo sanoo.²

Läsnäoleva kohtaaminen

Ihmisten välinen sosiaalinen kenttä muodostuu käsittääkseni viidestä eri tasosta. Ne kuvataan tässä erillisinä, mutta on todettava, että kaikki viisi ulottuvuutta toimivat yhdessä ja muodostavat sen kokonaiskokeumuksen, joka meille syntyy tietyssä vuorovaikutustilanteessa.

– PUHEVIESTINTÄ

Sanat, verbaaliset ilmaisut, kielenkäyttö

Vieras kieli, murteet, tekniset termit ja eri alojen sanastot

– FYYSINEN VIESTINTÄ

Eleet, ilmeet, ryhti, liikkuminen tilassa

Äänensävy, äänenkorkeus ja puhetapa

Vaatetus, tuoksut

Kosketus

– INTUITIIVINEN VIESTINTÄ

Käsitteet, merkitykset, tarkoitukset

Ideat, ihanteet, arkkityypit

Arvot, hyveet, henkiset tavoitteet

Yksilöllisyys, ydinminä

– TUNNEVIESTINTÄ

Ilmapiiiri, filis, tunnelma

Tunteet, emotiot

Persoonallisuustyylit

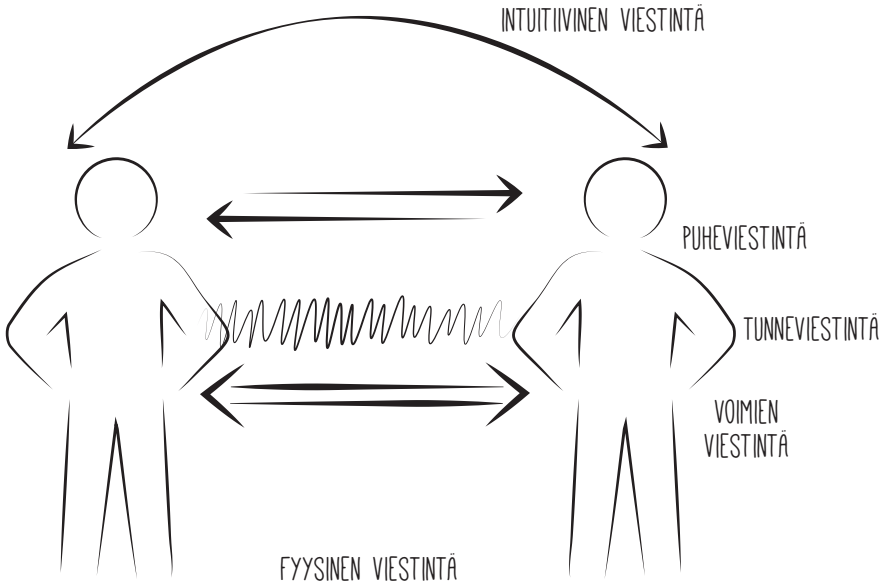
– VOIMIEN VIESTINTÄ

Haluaminen, tahtominen, intentionalisuus

Hyväksyntä, torjunta, avautuminen, sulkeutuminen

Vaistot, vietit, intohimo, seksuaalinen energia

Valta, manipulointi

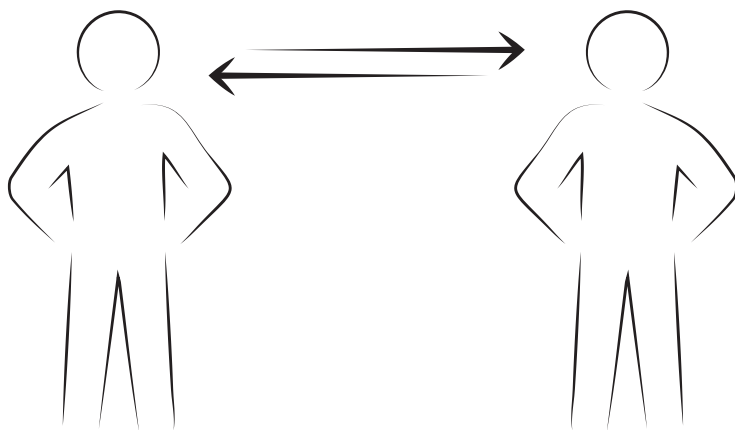

Käsittelen johdantoluvussa vain lyhyesti puheviestintää ja fyysistä viestintää, sillä niistä on kirjallisuudessa hyvin paljon yksityiskohtaista tietoa. Tämä kirja keskittyy vuorovaikutuksen vähemmän tunnettuihin ulottuvuuksiin – intuitiiviseen viestintään, tunneviestintään ja voimien viestintään. Näitä tutkitaan kirjan ensimmäisessä osassa. Toisessa pääosassa tarkastellaan, miten sosiaalisen kentän ideaa voidaan soveltaa käytännön arkisessa elämässä, varsinkin ihmissuhdetyössä. Lopuksi tehdään yhteenveto läsnäolevan kohtaamisen eri muodoista ja psykologisen osaamisen merkityksestä. Esitän visioni siitä, että Suomesta voi tulla maailmanlaajuisesti arvostettu vuorovaikutuksen huippumaa!

Puheviestintä sosiaalisessa kentässä

Vaikka joskus sanotaan, että puheviestintä muodostaa vain murto-osan ihmisten välisestä kommunikaatiosta, se on kuitenkin keskeisen tärkeä. Puheviestintää käytetään tässä puhtaasti sanojen ja puhekielen merkityksessä, kuten millaisia sanoja käytetään, puhutaanko sanoilla ja termeillä, joita kaikki mukanaolijat voivat ymmärtää, ja miten sanat välittävät informaatiota. Äänensävy ja äänenpaino ovat erottamaton osa puhetta, vaikka ne kuuluvatkin oikeastaan sanattomaan viestintään.

Puheen avulla välitämme sekä informaatiota että sen lisäksi merkityksiä ja tunnetiloja. Merkitykset ovat ideoita, ajatuksia, ja puheen tähän puoleen tutustumme intuitiivisen viestinnän kohdalla. Puheesta ilmenee myös tunteita ja tunnelmia, ja ihmisen persoonallisuus sekä hänen vireystilansa kuuluvat äänensävyssä, äänenpainossa ja äänenvärisissä. Tähän paneudutaan tunneviestinnän yhteydessä.

Puheviestinnän perusharjoitteluun kuuluu, että puhe on mahdollisimman selkeää ja kuuluvaa ja että sanat ovat toisille ymmärrettäviä. Sanojen on liityttävä aiheeseen, josta keskustellaan. Sanavalinnoissa voi myös huomioida, ovatko ne rakentavia ja myönteisiä vai ristiriitoja ja vastakkainasetteluja luovia.

Pieni puhetaidon vinkki on se, että hengitysilma jaksaisi kantaa koko lauseen. Hyvin usein kuulee, että henkilö aloittaa puheensa suurella pauhulla, mutta hengitysenergia kuluu hyvin nopeasti ja loppu on yhtä sössötystä. Näin käy varsinkin hieman jännittävässä tilanteissa. Esimerkiksi puhelinviestejä on joskus vaikea ymmärtää, kun lauseen loppua ei kunnon kuule. Erään puhetaidon opettajan neuvon mukaan hengitystä pitää olla niin paljon jäljellä, että lauseen loppuksi on energiaa vielä sylkäistä!

Toinen huomioon otettava seikka on se, että valitsee puheeseensa sellaisia sanoja, joita kuulijat ymmärtävät. Meidän psykologien pulma taitaa olla vieläkin, että puhumme liian teknisin termein. ”Hyperaktiivinen lapsi, jolla on ollut vaikeaa separaatio-individuaatio-suhteessaan” voidaan ehkä myös ilmaista toisin. ”Vilkas lapsi, jolla on uusi vaihe itenäistymisessään” kelpaa hyvin koulun vanhempainillassa.

Sanojen valinta on rakentavassa kommunikaatiossa hämmästyttävän tärkeää. Yleensä puhujan mielessä on se ajatussisältö, minkä hän haluaa sanoa, ja sanat sen kuin tulevat tuttuun tapaan kuten aina. Itseltään voi kysyä, miten paljon puhun epäonnistumisista ja vaikeuksista, miten paljon syyttelen ja arvostelen. Tietysti pitää puhua vaikeuksista, ja jokin asia ehkä todella ottaa päähän. Olisiko kuitenkin mahdollista liittää puheeseen myös sanoja, jotka kertovat, mikä on kaiken kurjuuden keskellä onnistunut ja mitkä ovat ne toivoa antavat asiat, joissa olemme onnistuneet? Perustellut keuhut ja kiitokset eivät ole turhaa pehmoilua. Kyllähän jokainen ryhtyy vaikeaan työhön mieluimmin rohkaistuna kuin mieli valmiiksi maahan lyötynä.

Läsnäoleva kohtaaminen

Mies tuli lääkärin vastaanotolle, kun psykykenlääkkeet piti uusia. Elämä oli ollut rajua – oman firman konkurssi, alkoholiongelmia, avioero. Sairaalassa oli hyvän hoidon ansiosta tapahtunut paranemista, mutta diagnoosi oli vieläkin piilevä depressio. Masennus voisi siis uusiutua, jos tulisi jälleen takaiskuja.

Lääkäri kuunteli surullista tarinaa ja uusi sitten asiakkaan reseptin. Hän jäi kuitenkin miettimään, eikö löytyisi mitään muuta tapaa auttaa miestä. Juuri kun asiakas oli poistumassa, lääkäriellä välähti. Hän pyysi miehen istumaan uudelleen ja sanoi: ”Keskustelumme perusteella annan teille uuden diagnoosin. Teillä on aivan selvästi ’piilevää iloa!’ Mitä jos me yhdessä alkaisimme tuoda sitä esiin.”³

Onko huuhaata? Ei. Vaikka elämä on vaikeaa, se ei merkitse, että koko ihminen on sairas ja että elämä loppuu siihen. Hänellä todella on piilevää iloa, se on fakta, sillä paljon elämää on vielä jäljellä. Lääkärin nerokas sanavalinta antoi asiakkaalle uuden näkökulman ja uutta realistista toivoa. On täysin erilainen tunnelma kävellä lääkärin vastaanotolta diagnoosina ”piilevä depressio” kuin ”piilevä ilo”!

Sanojen käytön taitoon liittyy vielä pienenä vinkkinä mutta-sanan taitava viljely. Mutta-sana poistaa edeltävän lauseen merkityksen. ”Minä hyväksyn täysin mitä sanot, mutta...” Kuulijalle tulee kokemus, että et kuitenkaan hyväksy. Mutta-sanan tilalle voi panna pisteen ja aloittaa uuden virkkeen, esimerkiksi: ”Timo, minun mielestäni tähän liittyy vielä se, että...” Voi myös aloittaa sivulauseen ”tämän lisäksi” tai ”ja tahtoisin lisätä, että...” -lauserakenteilla. Mutta-sanaa voi toisaalta käyttää, kun tietoisesti haluaa lieventää edellisen lauseen tarkoitusta. ”Edessämme on kova viikko, mutta luotan siihen, että me pärjäämme.”

Fyysinen viestintä sosiaalisessa kentässä

Termi fyysinen viestintä kattaa kaiken sen, mikä tapahtuu suoraan fyysisen kehon keinoin. Yleensä puhutaan vain tästä, kun keskustellaan sanattomasta viestinnästä: eleet, ilmeet, katsekontakti, liikkuminen tilassa, kosketus, tuokset, vaatetus. Asiallinen ja taitava fyysinen viestintä on tärkeää kaikessa vuorovaikutuksessa.

*Kasvatuspsykologia pyydettiin päiväkodin vanhempainiltaan ker-
tomaan lasten koulukypsyydestä. Hän valmisti hyvin esitelmänsä,
otti riittävästi materiaalia mukaan ja lähti tapaamaan vanhempia.
Paikalliseen päiväkotiin saavuttuaan hän sai shokin, kun hoita-
jat pyysivät kaikkia riisumaan kenkensä. Psykologi huomasi, että
sukkahousujen jalkaterässä oli jättiläismäinen reikä, eikä hän ollut
ottanut sisäkenkiä mukaan. Hänen oli hirveän vaikea pitää vakuut-
tava, asiantunteva esitelmä koulukypsyydestä, koska hänen piti
vanhempien edessä istuessaan koko ajan piilotella toista jalkaan-
sa, jotta reikä ei olisi näkynyt.*

Hyvään fyysiseen viestintään kuuluu muun muassa esiintymistaito. Ei riitä, että asiantuntemus ja asia ovat hallinnassa, vaan kiinnostavan esityksen, luennon tai esitelmän pitämiseen tarvitaan monipuolista fyysistä viestintää: äänensävyn ja äänenpainon hallintaa, niiden harkittua ja valmisteltua vaihtelua esityksen eri vaiheissa – innostuneisuutta, rauhallisuutta, pohtivuutta, teesien voimakasta esittämistä. Eleiden ja ilmeiden on tuettava sanallista viestintää, ja kuten esimerkiksi näkyy, pukeutumisel-
sellakin on oma merkityksensä.

Vaikka fyysinen viestintä on hyvin konkreettista, sitä ei voi kouluttaa täysin mekaanisesti. Esimerkiksi Suomessa pidetään rehellisyyden merkkinä, että henkilö katsoo silmiin. Japanissa taas alituinen katsekontaktin ottaminen koetaan röyhkeäksi ja hyökkääväksi. Japanissa hyvään fyysiseen viestintään kuuluu, että otetaan nopea katsekontakti mutta sen jälkeen katsotaan sivuun tai maahan. Sanaton viestintäkin on riippuvainen niistä merkityksistä, jotka sille annetaan eri kulttuuriympäristöissä.

Fyysistä viestintää kannattaa itse kunkin harjoitella joskus peilin edessä, jotta huomaa, miten käyttää omaa kehoaan. Epäryhdikäs henkilö ei todellakaan ole vakuuttava. Jokaisella meistä tahtoo olla myös piintyneitä pikkutapoja, maneereja, joita emme ehkä itse lainkaan tajua mutta jotka esiinnyttäessä saattavat ärsyttää ja viedä yleisön mielenkiinnon ohi asiasta hyvinkin nopeasti.

Niin tärkeää kuin sanaton viestintä tällä fyysisellä tasolla onkin, siihen kuuluu paljon enemmän kuin pelkkä kehon kieli. Vaikka henkilö olisi kuinka hyvin tahansa koulutautunut esiintymistaidon tai myyntitaidon kurseilla – millä tavalla liikehtiä ja pitää käsiä ja millä tavalla hyvä ryhti ja silmäpeli vaikuttavat ostopäätökseen – pystymme aistimaan helposti, jos se on vain ulkoa opittua, sanalla sanoen epäaitoa.

Etsimme vaistomaisesti viestinnän takaa henkilön sisäistä maailmaa. Kysymme itseltämme hiljaa, kuka käyttää eleitä ja ilmeitä. Minkälainen hän on aidosti? Missä tarkoituksessa sanoja käytetään ja mikä on sisäinen motiivi? Mitä henkilö rehellisesti kokee tietyissä tilanteissa? Arkisessa vuorovaikutuksessa on keskeistä, että fyysinen viestimme on kyllästetty omalla itsellämme, omalla olemuksellamme ja omilla rehellisillä tunteillamme. Sanaton viestintä on paljon muutakin kuin fyysistä viestintää.

Tässä kirjassa fyysinen viestintä muodostaa yhden tärkeän sanattoman viestinnän kanavan. Mutta sen lisäksi on ainakin kolme muuta, huomattavasti vähemmän tunnettua sanattoman viestinnän ulottuvuutta tai kanavaa. Niitä lähdemme nyt innokkaasti tutkimaan.